

ҚАРЖЫЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТ (ЖЕТІЛДІРІЛГЕН КУРС)

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары
білім министрлігі

«Торайғыров университет»
коммерциялық емес акционерлік қоғамы

Д. С. Бекниязова, А. Ж. Калискарова

ҚАРЖЫЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТ (ЖЕТІЛДІРІЛГЕН КУРС)

Оқу құралы

Павлодар
Toraighyrov University
2025

ӘОК 336:005
КБК 65.290-2
Б39

**Ғылыми кеңес баспаға ұсынған
Торайғыров университет» КЕАҚ**
(№ 11 хаттама 2025 жылғы 25 маусым)

Рецензенттер:

Л. М. Давиденко – PhD докторы, қауымдастырылған профессор (доцент);

С. К. Жанузакова – PhD докторы, доцент, Инновациялық Еуразия университеті.

Бекниязова Д. С., Калискарова А. Ж.

Б39 Қаржылық менеджмент (жетілдірілген курс): оқу құралы / Д. С. Бекниязова, А. Ж. Калискарова. – Павлодар : Toraighyrov University, 2025. – 128 б.

ISBN 978-601-345-674-4

«Қаржылық менеджмент (жетілдірілген курс)» оқу құралында қаржы менеджментінің негізгі бағыттары, оның мәні, мақсаты, міндеттері мен функциялары, қаржы менеджментінің іргелі тұжырымдамалары жүйелі және жан-жақты қарастырылған. Компанияның тәуекелдерін бағалау мен басқаруға, қазіргі заманғы портфолио теориялары мен тұжырымдамаларына, портфельді басқару стратегияларына, активтер портфелінің тәуекелдерін басқаруға ерекше назар қарастырылған. Компания активтерін бағалаудың модельдері мен әдістері, сондай-ақ компания құнын корпоративтік басқару егжей-тегжейлі қарастырылған.

«Қаржылық менеджмент (жетілдірілген курс)» оқу құралы жоғары оқу орындарының оқытушылары мен білім алушыларына, қаржы менеджменті саласында маманданған ғалымдар мен практиктерге арналған.

ӘОК 336:005
КБК 65.290-2

© Бекниязова Д. С., Калискарова А. Ж., 2025
ISBN 978-601-345-674-4 © Торайғыров университеті, 2025

Материалдардың дұрыстығына, грамматикалық және емле кателеріне жауапкершілік авторлар мен құрастырушыларға жүктеледі

Кіріспе

Экономикадағы дағдарыстық құбылыстар, қазіргі заманғы компаниялардың менеджмент жүйелерінде өңделетін ақпарат көлемінің өсуі, интеграциялық процестердің күшеюі және жаһандық нарықтық шекаралардың кенейуі, сондай-ақ басқа да көптеген факторлар сыртқы ортаның белгісіздігін едәуір арттырады, бұл экономикалық субъектілердің қызметі қысқа мерзімді перспективада да анықтау қиын және болжау қиын процеске айналуына әсер етеді.

Компанияларды бизнесті жүргізудің жаңа шындықтарына бейімдеу қажеттілігі қаржылық басқару мәселелерін терең және кешенді зерттеудің орындылығын өзектендіреді. Сондықтан жақында ғалымдар арасында да, басқарудың әртүрлі деңгейлеріндегі қаржы менеджерлері арасында да қаржылық менеджментке деген қызығушылықтың артуы байқалды.

Кәсіпорын қызметін тиімді басқару негізінен қаржылық менеджменттің даму және қамтамасыз ету деңгейімен анықталады. Қазіргі жағдайда кәсіпорынның нарықтық құнын арттыруға бағытталған қаржылық ресурстарды басқарудың әртүрлі деңгейлеріндегі өзара байланысты басқару шешімдері мен іс-шараларының жиынтығы ретінде қаржылық менеджменттің рөлі объективті түрде артып келеді.

Нарықтық экономика жағдайында кәсіпорын қызметінің әртүрлі аспектілерін басқару қаржылық мәселелерді шешпей мүмкін емес.

Қаржылық менеджмент мәселелері – бұл заманауи және перспективалы ғылыми мәселелердің, зерттеу зерттеулерінің аспектілерінің, ұйымдардың қызметіндегі нақты қолданбалы әдістер мен нұсқаулықтардың, әртүрлі деңгейдегі және мәртебедегі білім беру бағдарламаларының ауқымды жиынтығы.

Мәселені шешу әдісін таңдаудың орындылығын талдау, қаржылық ресурстарды пайдалану бағыттарын бағалауда басқарушылық шешім қабылдау арнайы білімді қажет етеді.

Қаржылық менеджмент – бұл әр түрлі саладағы мамандар-қаржыгерлер, экономистер, сонымен қатар математиктер, тәуекел менеджерлері жұмыс істейтін әмбебап білім саласы.

«Қаржылық менеджмент (жетілдірілген курс)» оқу құралы қаржыны басқарудың логикасын, принциптері мен техникасын сипаттауға арналған салыстырмалы түрде жаңа және қарқынды дамып келе жатқан пәннің тереңдетілген курсы болып табылады. Нұсқаулықта курсты құрылымдау мен мазмұнды толтырудың авторлық тәсілі көрсетілген.

Оқу құралы кәсіпорынның активтері мен капиталын, оның инвестициялары мен ақша ағындарын қаржылық басқарудың заманауи әдістерімен таныстырады. Сондай-ақ, қаржылық тәуекелдерді басқаруға және кәсіпорынды дағдарысқа қарсы қаржылық басқаруға көп көңіл бөлінеді. Ұйымдардағы, шағын бизнестегі қаржылық менеджмент егжей-тегжейлі қарастырылды.

Оқу құралы суреттер мен кестелермен суреттелген, оқырмандар алған білімге қатысты қажетті бағалау аппаратын қамтиды.

Оқу құралының материалдары Оқу процесінде «Қаржылық менеджмент», «Тәуекел-менеджмент», «Дағдарысқа қарсы қаржылық басқару», «Инвестициялық шешімдердің тиімділігін бағалау», «Корпоративтік қаржы», «Инвестицияларды басқару», «Қаржылық инжиниринг» сияқты пәндерді оқыту кезінде, ЖОО-ның экономикалық мамандықтарының студенттері мен магистранттарына пайдаланылуы мүмкін, сондай-ақ ел өңірлерінің инновациялық дамуын қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар саласындағы одан әрі зерттеулер үшін.

Оқу құралының материалдары дайындықтың экономикалық бағыттарының студенттеріне, магистранттар мен докторанттарға, сондай-ақ қаржы саласының практикалық қызметкерлеріне ұсынылады.

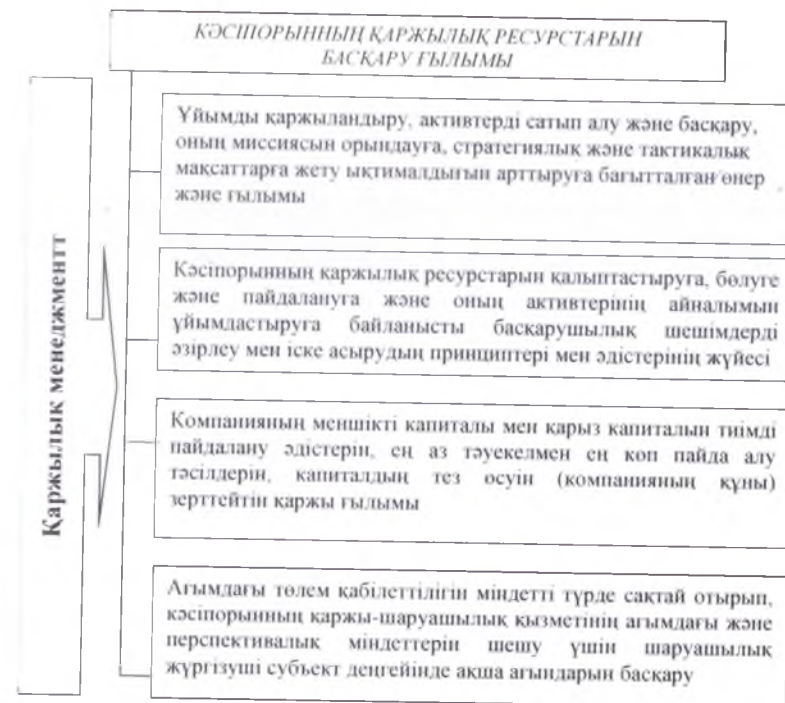
Осы оқу құралы авторлар ұжымының орындаған жұмысының нәтижелері бойынша дайындалды: PhD докторы, қауымдастырылған профессор (доцент), Бекниязова Д.С. (кіріспе, бөлімдер 1.1–1.5, 2, 3.1–3.2, 4.1–4.3, 5.1–5.3), экономика ғылымдарының магистрі, аға оқытушы, Калискарова А.Ж. (бөлімдер 5.4–5.6, 6.1–6.2, 7.1–7.4, 8.1–8.2, қорытынды).

1 Қаржылық менеджмент негіздері

1.1 Қаржылық менеджменттің түсінігі, мақсаттары, міндеттері мен функциялары

Қаржылық менеджмент немесе қаржылық менеджмент (financial management) белгілі бір мақсатты жүзеге асыруға бағытталған активтерді сатып алу, қаржыландыру және басқару бойынша басқарушылық шешімдерге қатысты. Қаржылық менеджментті компанияның қаржылық моделін оңтайландыру жөніндегі іс-қимыл жүйесі ретінде түсіндіруге болады [1, 82 б.].

Экономикалық әдебиеттерде қаржылық менеджменттің әртүрлі анықтамалары ұсынылады (1.1-сурет), бірақ олардың барлығы ортақ менеджмент жүйесінің құрамдас бөлігі болып табылатын кәсіпорынды басқарудың нақты жүйесі (саласы) болып табылады [2, 34 б.].

1.1-сурет – «Қаржылық менеджмент» ұғымын түсіндірудің мысалдары

Д. С. Бекниязова, А. Ж. Калискарова

**ҚАРЖЫЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТ
(ЖЕТІЛДІРІЛГЕН КУРС)**

Оқу құралы

Техникалық редактор З. Ж. Шокубаева

Жауапты хатшы Ж. К. Сапенова

Басуға 16.10.2025 ж.

Әріп түрі Times.

Пішім 29,7 x 42 1/4. Офсеттік қағаз.

Шартты баспа табағы 7,4 Таралымы 300 дана

Тапсырыс № 4461

Toraighyrov University

140008. Павлодар қ., Ломов к., 64